



Поштована колегинице,  
Поштовани колега,

Позивамо Вас на Научну конференцију *Philologia Serbica*, коју организује Катедра за србистику Филолошког факултета Универзитета у Бањој Луци. Конференција ће бити одржана **25. марта 2026. године**.

Пленарна предавања одржаће проф. др Рајна Драгићевић (Филолошки факултет Универзитета у Београду), проф. др Мирјана Илић (Филозофски факултет Универзитета у Нишу) и др Милан Громовић (Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду).

Тема Конференције:

### **Боја у српском језику, књижевности и култури**

Конференција је усредсређена на проучавање националне филологије, али је исто тако отворена и за компаративна и контрастивна те интердисциплинарна истраживања српског језика, књижевности и културе. Позив упућујемо не само еминентним стручњацима него и младим истраживачима који се баве дијахронијским процесима и синхронијским стањем, односно тенденцијама у савременом српском језику, књижевности и култури. Како би се обезбједио што бољи квалитет Конференције, у обзир ће бити узете пријаве које садрже јасно образложење теме, прецизно наведене хипотезе, корпус (када је ријеч о емпиријским истраживањима) и теоријско-методолошке основе истраживања (предност се даје савременим лингвистичким / књижевним / културолошким теоријама).

Боја представља визуелни утисак, видни осјет који у оку стварају свјетлосни зраци одређених таласних дужина (директно или одбијени од предмета, односно пропуштени кроз њих). Ријечју *боја*, која је општи балкански турцизам, мада се на њено турско поријекло готово заборавило, у српском језику означава се, између осталог, и материја, средство које служи за бојење. Са истом семантиком употребљава се германизам *фарба* (у народним говорима *варба*), а наши преци, како показују описни рјечници српског језика, служили су се и именицом *маст*, али се она у том значењу слабо одржала не само у стандардном језику него и у дијалектима.

Интересовање за боју, њен материјални састав, њене односе и изражајно дејство, које је Гете означио као морално-естетско, кретала су се од материјалног, физичког, преко психолошког, симболичког, па до динамичког својства боје, а све то разматрано је из различитих научних аспеката. Естетски проблем боје могао би се свести на чулно-оптичке и психичко-изражајне (експресивне) вриједности, које су важне за све нас у свакодневном животу, а то се, природно, одражава и у језику (узмимо само као примјер изразе *показати у правој боји*, *представити у ружичастој/црној боји*, *гледати кроз ружичасте наочаре* и сл.), али и у умјетности, укључујући књижевност, па и у култури уопште. Ана Вјежбицка у једном је раду истакла како су концепти боја усидрени у одређене „универзалије људског искуства”, које се могу, грубо речено, идентификовати као дан и ноћ, ватра, сунце, вегетација, небо и земља, с тим да се у различитим језицима, односно различитим културама, концепти боја различито утјеловљују.

Значај и значење боје може се пратити на различитим нивоима. На плану звука међу првим асоцијацијама свакако је *боја гласа*, али и тзв. обојено слушање (фр. *audition colorée*) – форма синестезије око које се својевремено подигла велика прашина, а повод је био сонет Артура Рембоа *Вокали*, гдје је пјесник сваком вокалу додијелио неку хроматску вриједност, тј. боју, а за то је могао наћи узоре у дјелима Едгара Алана Поа и Шарла Бодлера. На лексичком плану ту је читав систем назива за боје, затим поредбени фразеологизми (еталони) са компарандумима из домена назива за боје (нпр. *плав као шљива*, *црвен као булка*, *црвен као паприка*) и сл. Из морфолошког угла нарочито је занимљива (не)промјенљивост страних придјева за именовање хроматског квалитета, а из ортографске перспективе проблем писања придјева за означавање нијанси и комбинација боја. Са синтаксичког становишта могуће је разматрати бројне конструкције у којима се појављују ријечи из хроматског домена (нпр. спојеви са обавезним детерминатором попут *жена црних очију*). Систем назива за боје у неким је случајевима погодан и за илустрацију надмоћи језичке логике над логиком мишљења. Тако Милка Ивић, говорећи о придјеву *плав* када означава боју косе, закључује: „Показује се могућим да људи, чак и кад дође до сасвим драстичног конфликта између принципа логичког закључивања и одређеног организационог принципа делотворног унутар неког датог језичког микросистема, лако жртвују логику само да би делотворни језички принцип остао и даље 'на снази'.”

Боје се користе у различитим типовима дискурса како би се утицало на реципијенте. Значајне су, на примјер, у графичком обликовању публицистичких текстова, у штампаним или онлајн издањима, а у маркетингу и дизајну употреба одређених боја може привући пажњу или пренијети важне поруке о бренду. У књижевности, као и у умјетности уопште, боје могу бити творбени елементи текста као цјеловитог знака. Оне су такође важни сегменти културе, а њихова перцепција може варирати – док се, рецимо, у западним културама бијела боја повезује с чистоћом, у неким источним културама може значити тугу.

Проблем боја, дакле, веома је комплексан, а његово освјетљавање укључује различите аспекте. Сигурни смо да даље истраживање у овој области, када је ријеч о српском језику, књижевности и култури, може открити још много занимљивих чињеница.

Након одржавања Научне конференције *Philologia Serbica* биће објављен и зборник радова, уређен и рецензиран према стандардима које прописује Министарство за научнотехнолошки развој и високо образовање Републике Српске.

Све заинтересоване за учешће у раду ове конференције позивамо да попуне формулар који се налази на следећој страници овог позивног писма. Пријаве можете послати на имејл-адресу [philologia.serbica@flf.unibl.org](mailto:philologia.serbica@flf.unibl.org) најкасније **до 15. фебруара 2026. године**.

С поштовањем,

Организациони одбор  
Научне конференције *Philologia Serbica*

## Пријавни формулар

Име, средњи иницијал, презиме:

Научноистраживачко односно научно-наставно звање:

Научна афилијација:

(институт, универзитет, факултет и одсјек / катедра / студијски програм)

Поштанска адреса:

Имејл-адреса:

Број мобилног телефона (остаје познат само особама за контакт):

Начин учешћа (уживо или онлајн):

Тема излагања:

Резиме излагања (200 до 250 ријечи):

Да ли је неопходна опрема за презентацију:

**Важне напомене – излагања и радови за зборник:**

**Трајање излагања:** 15 минута.

**Рок за достављање рада:** 1. септембар 2026. године.

Детаљна упутства за ауторе научних радова биће достављена до дана одржавања скупа.

Након рецензирања, зборник ће бити публикован до марта 2027. године.

**Котизација** износи 70 КМ (35 евра), а подразумијева конференцијски материјал, трошкове штампања зборника, кетеринг и вечеру након скупа. Котизација не подразумијева трошкове смјештаја, превоза и исхране. Котизација за онлајн-учешће износи 30 КМ (15 евра) и подразумијева само штампање зборника.

**Чланови Научно-уређивачког одбора:** Иван Чарота (Минск, Бјелорусија), Богуслав Зјелињски (Познањ, Пољска), Запрјан Козлуцов (Пловдив, Бугарска), Радмило Маројевић (Београд, Србија), Сања Бошковић Данојлић (Поатје, Француска), Павел Крејчи (Брно, Чешка), Сања Мацура (Бања Лука, БиХ), Снежана Милосављевић Милић (Ниш, Србија), Светлана Шеатовић (Београд, Србија), Екатерина Јакушкина (Москва, Русија).

**Особе за контакт у Бањој Луци:**

Саша Шмуља (+387 65 697 925, [sasa.smulja@flf.unibl.org](mailto:sasa.smulja@flf.unibl.org)),

Нина Говедар (+387 65 741 974, [nina.govedar@flf.unibl.org](mailto:nina.govedar@flf.unibl.org)).